

Massmediala berättelser om den svenska gangsterrappen 2019–2023

Media Representations of Swedish Gangster Rap 2019–2023.

In recent years, Swedish hip-hop has increasingly gained attention for the new expression known as “gangster rap,” featured prominently in media coverage and public debate. To better understand this subgenre as a cultural phenomenon, this article analyzes media representations of gangster rap, focusing on the values these representations construct. The study employs a cultural-sociological approach, grounded in Bourdieu’s concept of capital and theories on how symbolic values are recognized and consecrated in cultural contexts. The empirical material includes media publications from 2019 to 2023. Results reveal that mystery, worry, nostalgia, introspection, and positioning are key values shaping media representations of gangster rap. These are explored through four themes: Gangster rap as i) a mysterious genre, ii) worry narrative, iii) youth cultural nostalgia, and ii) introspective positioning. Finally, the results are discussed in relation to the ambivalence of gangster rap as both news material and cultural capital for writers on culture and opinion pages.

Keywords: Gangster rap, Hip hop, Cultural sociology, Hip hop studies, Cultural analysis

SVENSK HIPHOP HAR under senare år alltmer kommit att uppmärksammas för det nya framväxande uttryck som i medierapportering och samhällsdebatt kommit att benämnas ”gangsterrap” (Ramic 2019). Vid en genomgång av Sveriges Radios olika musiklistor framgår att uttrycket framför allt fick nationellt genomslag efter 2018 med vid tiden nya artister som Z.E, Dree Low och Einár (se Sveriges Radio 2019). Epitetet gangsterrap förefaller därmed beskriva den gren av svensk hiphop som dessa och en rad andra artister tillsammans representerar. Trots att benämningen blivit allmänt vedertagen kan den problematiseras, inte minst då det musikaliska uttrycket har större närhet till det som inom den anglosaxiska hiphoppen benämns drill (Arvidson 2023; Stuart 2023[2020]) än till den gangsterrap som är sprungen ur den amerikanska västkustens 1990-tal (jfr Chang 2006). Med tanke på detta kan antas att benämningen ”gangsterrap” inte så mycket hänger samman med konstnärliga gränsdragningar, utan kanske snarare med subgenrens uppfattade och medialt beskrivna kopplingar till exempelvis gängkriminalitet. Musikens kopplingar till olika samhällsproblem utgör också ett centralt fokus i de fördjupade arbeten som gjorts om gangsterrap i Sverige. Journalisten Emil Arvidsons bok *Svensk gangsterrap: Ett reportage* (2023) är ett exempel, och i journalisten Diamant Salihus *Tills alla dör* (2021) utgör rapmusiken ett delfokus i en

större skildring av just gängkriminalitet i Sverige. I Joostens (2024) studie av hiphop från förorter i Stockholm uppmärksammas generationsskillnaderna mellan äldre och yngre rappare, där de sistnämndas texter beskrivs som råa och allt mörkare skildringar av kriminalitet. Också Joosten (2024) använder termen ”gangsterrap” om detta uttryck på ett sätt som skiljer det från äldre svensk hiphop.

I offentligheten har gangsterrappen varit ett återkommande tema i exempelvis tv-debatter (se SVT Nyheter 2020) fördjupande dokumentärer (se SVT Play 2023; TV4 2022) och en lång rad tryckta publiceringar, av vilka vi i denna studie riktar fokus mot ett urval. Trots att gangsterrappen rönt stor uppmärksamhet, saknas i hög grad vetenskapliga analyser som specifikt undersöker detta uttryck som samtida kulturellt fenomen. Denna artikel handlar därför just om de övergripande diskurser kring subgenren gangsterrap som tar form i och genom ett urval publiceringar. Syftet är att analysera de narrativ om gangsterrappen som tar form genom denna medierapportering och de värden kring vilka dessa konstrueras.

Studien som redovisas i artikeln tar avstamp i tidigare musiksociologiska förståelser av musikkonstruktiv som en integrerad dimension av musik och dess genrer (Lilliestam 2003). Det faktum att svensk gangsterrap omskrivs i medier utgör på så vis inte något unikt fenomen i sig självt. Däremot förstås denna rapportering som en del av allt det som sammantaget bidrar till att ladda musiken med föreställningar, idéer och värden (Lilliestam 2003: 1). Jämte massmediala representationer finns andra narrativ som tar form genom exempelvis artisters lätttexter och egna utsagor, musikvideor och fansens tolkningar (Kjellander 2013). Genom att rikta fokus mot ett urval av publiceringar utgör denna artikel en delanalys som är viktig, inte minst eftersom gangsterrappen i så hög grad förefaller att spridas via medier (se Arvidson 2023). Samtidigt är det viktigt att påminna om att medienarrativ förstås är präglade av sin logik med vissa vinklar, en viss typ av berättande och inte minst intresset för sensationer av olika slag (jfr Bourdieu 1996).

En kultursociologisk ansats

Att studera massmediala representationer och narrativ bygger på en strävan efter fördjupad förståelse av bredare diskurser eller ideologiska ställningstaganden (jfr Polletta m.fl. 2011). När det gäller svensk gangsterrap handlar det i hög grad om att rikta det analytiska söklyuset bortom enskilda publiceringar för att på så vis kunna ringa in en mer samlad förståelse av de medienarrativ som omgärdar denna subgenre av svensk hiphop. Lilliestam (2003) pekar exempelvis på att olika starka eller fascinerande berättelser om artister bidrar till att forma människors uppfattningar om musiken. Att ta fasta på detta öppnar bland annat för en kritisk diskussion, inte minst om hiphoppens autonomi när det gäller artisternas legitimitet att föra fram egna narrativ genom musiken. Ansatsen som tillämpas öppnar därmed för en kritisk diskussion om mediafältet, eftersom detta i sig självt är begränsat till att föra fram just en viss typ av narrativ genom exempelvis olika vinklar, ett visst språkbruk och särskild dramaturgi (se Bourdieu 1996).

För att analytiskt beakta såväl de narrativ som tar form om gangsterrappen som det faktum att de förs fram just genom medier tillämpas en kultursociologisk ansats med sin grund i Pierre Bourdieus kapitalbegrepp och hans teorier om vilka värden som konstrueras och konsekreras, det vill säga upphöjs och erkänns (Bourdieu 2000[1992]). I grunden handlar det om att söka förstå vad det är som värderas och uppmärksammas i en specifik kontext och vad som därigenom upphöjs till ett slags symboliskt värde och därmed kommer att utgöra ett kapital. Eftersom vi empiriskt riktar fokus mot ett fenomen som ramats in som en del av en slags ungdoms- och/eller förortskultur, är en möjlig hypotes att vissa aspekter av gangsterrappen skulle kunna erkännas för exempelvis sitt subkulturella (Thornton 1995) eller sitt gatukulturella värde (Sandberg & Pedersen 2007). Det är även möjligt att en sammantagen bredd av vissa symboliska eller kulturella tillgångar tillsammans skulle kunna tolkas som ett värde, vilket Rimmer (2012) diskuterar med avseende på begreppet ”musikaliskt allätande”. Därtill identifierar Bourdieu också värden som gör det värt att engagera sig i en viss kulturyttring, det han kallar för *illusio* (Bourdieu 1990[1980]). Sammantaget pekar dessa begrepp på de möjligheter som Bourdieus kapitalbegrepp och vidareutvecklingar av desamma öppnar för i fråga om empiri i allmänhet och musik- och kultursociologiska studier i synnerhet. För att söka efter dessa olika typer av värden i massmediala narrativ om svenskt gangsterrap frågar vi oss därför vad som genom publiceringarna kan tolkas som erkända värden i narrativ om gangsterrappen (se Howell 2017). Den analytiska ansatsen ligger på så vis i linje med Bourdieus resonemang om kapitalets relationella värde, alltså att det är i ett visst sammanhang som något tillerkänns värde. Det sammanhang vi undersöker kan ramas in som skärningspunkten mellan gangsterrap, massmedier och en viss avgränsad tid.

Bakgrund – narrativ om hiphop i tidigare forskning

Även om berättande i musik förekommer oavsett genre, så kan just hiphoppen förstås som en genre i hög grad ackompanjerad av olika berättelser, vilket även avspeglas i forskning (se Forman 2002; Harrison & Arthur 2019; Schweig 2014). För analysen av de narrativ om gangsterrappen som tar form genom medierapportering och kring vilka värden dessa konstrueras utgör tidigare narrativ och förståelser därmed en central kontext och bakgrund.

Hiphopkulturens globala och lokala skapelseberättelser

Enligt det som återkommande benämns hiphoppens skapelseberättelse uppstod hiphoppen som ett alternativ till våld och destruktivitet och som en estetisk kraft för att ge röst åt marginaliserade invånare i socialt belastade områden, där medierna genom sin rapportering bidragit till områdenas stigmatisering (Chang 2006; Sernhede & Söderman 2010). Den spridda, men även ifrågasatta, skapelseberättelsen inbegriper också redogörelser för hur hiphoppens fyra estetiska element utvecklades som alternativ till eskalerande gängvåld (Chang 2006; Sernhede & Söderman 2010). Denna historieskrivning reproduceras även populärkulturellt, exempelvis i den fiktiva Netflix-

serien *The Get Down*, som gestaltar de socialpedagogiska ideal som också betonats av exempelvis hiphopforskaren Tricia Rose (1994, 2008). I beskrivningar av hiphopkulturens framväxt i olika länder i Europa framgår det att skapelseberättelsen omtolkats lokalt. Därmed finns också olika nationellt färgade narrativ om hiphoppens lokala födelse. Nitzsche & Grünzweig (2013: 8–9) beskriver detta som att hiphoppen i olika länder i Europa är unik, avgränsad, hybrid och samtidigt transnationell, eftersom den kombinerar aspekter av amerikansk hiphop med lokala identiteter, historia, kulturarv och annan europeisk kultur (se även Bennett 1999a; 1999b). Mot bakgrund av denna beskrivning är det intressant att notera att berättelser om den svenska hiphoppens utveckling i hög grad bärs upp av liknande värden som den amerikanska östkusthiphoppen, med narrativ präglade av idén om hiphop som konstruktiv kraft (se Strage 2001). Den svenska skapelseberättelsen centreras bland annat kring förståelsen av hur genren ökade i popularitet under 1990-talet, vilket innebar att svenska ungdomar med rötterna i andra länder kunde identifiera sig med det som svarta amerikanska artister rappade om (Sernhede 2002). Med artister som Latin Kings och Petter blev det svenska språket gradvis det som kom att dominera de inhemska raptexterna. Parallellt med detta ledde den emancipatoriska prägeln till att hiphoppen flätades samman med ett slags socialdemokratiskt arv, vilket bland annat tydliggörs med beskrivningen av genren som ”folkhemrap” (se Bredström & Dahlstedt 2002). Under 2000-talet har hiphoppen i Sverige senare införlivats som en del av folkbildningstraditionen, vilket ytterligare stärkt kopplingen till den amerikanska skapelseberättelsen genom institutionaliseringen av hiphop som en väg till ökad egenmakt (Sernhede & Söderman 2010; Söderman 2023).

Framväxten av gangsterrap i USA och Europa

Av den amerikanska historieskrivningen framgår att den emancipatoriskt och politiskt orienterade östkusthiphoppen relativt snart, under senare hälften av 1980-talet, kom att utmanas av en mer nihilistisk och gangsterromantiserade variant på den amerikanska västkusten, något som bland annat beskrivits av Chang (2006). I hög grad tolkades det nya uttrycket som ett svar på etablerade mediers misslyckande i fråga om att kritiskt granska det eskalerande gängvåldet och en rasistisk poliskår (se Dyson 2007; Rose 2008). Den västkustbaserade gangsterrappen har därför bland annat beskrivits som ”de svartas CNN”: den är i hög grad en berättande genre präglad av mer autentiska representationer av vardagslivet i socialt utsatta områden jämfört med östkusthiphoppen (Chuck D 1997). Sedan 2010-talet har den amerikanska västkusthiphoppen dock alltmer antagit nya former och utvecklats mot det som numer benämns ”drill”. Som uttryck har drillen sitt ursprung i socialt belastade städer som Chicago och Atlanta, men den har även vidareutvecklats efter brittiska influenser (Stuart 2023[2020]). Farje (2022) beskriver drill som en subgenre som mötts av omfattande politisk och akademisk kritik för dess spridande av direkt våld och dess underbyggande av rasistiska idéer. Drillen verkar samtidigt vara det uttryck som tydligast influerat utvecklingen av den subgenre av den svenska hiphoppen som i Sverige fått benämningen gangsterrap (Arvidson 2023). När man i andra europeiska länder talar om gangsterrap avser man också

en hiphop med större närhet till den amerikanska förlagan än den i Sverige. Den tyska hiphopkulturen har exempelvis ett eget slags skapelseberättelse om gangsterrappens framväxt från 1990-talet och framåt. Exempelvis framstår den tyska gangsterrappen precis som den amerikanska östkustrappen som i viss mån emancipatoriskt orienterad, om än som mer sensationslysten och extrem i förhållande till gängse tysk offentlig moral (se Ahlers 2019).

Genom förledet ”gangster” finns en antydning om att musiken har koppling till kriminalitet i form av gänganknytning (jfr Ruth 1996). Även om den svenska subgenren som sagt har tydligare musikaliska band till drillen, finns det kopplingar mellan musiken och kriminella gäng. Det framgår exempelvis av olika rättsfall där hiphoptexter och musikvideor använts som bevismaterial (Sarnecki 2020; Arvidson 2023). Internationellt finns också studier om hur genren varit föremål för juridisk prövning avseende upphovsrätt (Sewell 2014). I rättegångar kring våldsbrott har även det estetiska uttrycket i texter och videor använts som bevis (Fatsis 2009; Dennis 2007; Kubrin & Nielsen 2014). I USA och England har åtalade rappares texter exempelvis använts för att kartlägga den åtalades motiv och den åtalades personlighet (se Kubrin & Nielsen 2014). I en svensk kontext har rättsväsendets ökade intresse för hiphop dock inte i lika hög grad som i exempelvis USA förstås som ett uttryck för rasism (jfr Fatsis 2009; Dennis 2007; Kubrin & Nielsen 2014). I stället tolkas domstolarna som en av gangsterrappens ”scener”, det vill säga att det bland annat är i rättsalarna som subgenren utspelar sig (Arvidson 2023).

Motstridigheter och dilemman i existerande hiphopnarrativ

Hiphopnarrativ omgärdas sällan av total konsensus, och de teman i tidigare forskning som vi pekar på här utgör delar av vad som framstår som en pågående förhandling om de övergripande narrativen. Dessa utgår bland annat från problematiseringar och analyser som föreslår att den tidigare nämnda skapelseberättelsen i sig främst utgör ett medienarrativ (se Chang 2006). Parallellt med detta finns även kritik av hiphop-kulturen som en bidragande orsak till att svarta amerikaner konserveras som underklass. Det har bland annat förts fram av Bill Cosby och jazzmusikern Wynton Marsalis. I denna fråga har Dyson (2007) gått i offentlig polemik med Cosby genom att argumentera för denna kritik av hiphop som just ett uttryck för samhällets rasism riktad mot svarta unga män (se även Reyna, Brandt & Tendayi Viki 2009).

Ett återkommande tema i den internationella forskningen rör frågan om hur unga eventuellt påverkas av att lyssna på gangsterrap och annan hiphop som innehåller skildringar av kriminalitet. Fokus har bland annat riktats mot hiphoppens framställning av droganvändande (Herd 2009) och sambandet mellan hiphoplyssnande och destruktiva livsstilar bland unga. North och Hargreaves (2007) har kunnat påvisa att hiphoplyssnande tycks attrahera ungdomar som redan dragits till kriminalitet. Tatum (1999) skriver om positiva effekter av att lyssna på hiphop, där själva lyssnandet bidrar till större förståelse av minoriteters utsatthet och samhälleliga orättvisor i allmänhet. I en svensk kontext beskriver Silow Kallenberg (2016) hur hiphop skapar igenkänning

och får en gemenskapande funktion för unga som befinner sig inom slutna ungdomsvård, samtidigt som personalen upplever att hiphopmusikens budskap motverkar de vårdinsatser som ges inom verksamheten. I den internationella forskningen finns en tydlig tendens till dikotomisering mellan hiphoppens eventuella inverkan på exempelvis ungas droganvändande och benägenhet till kriminalitet (se North & Hargreaves 2007) och ett försvar för hiphop som konstform, där olika former av kritik tolkas som uttryck för rasism (se Dyson 2007).

Sammanfattningsvis har vi i denna bakgrundsteckning gjort nedslag i centrala teman i tidigare och existerande hiphopnarrativ. Dessa utgår i hög grad från den väletablerade amerikanska skapelseberättelsen om hiphoppens framväxt i New York och utvecklingen av gangsterrap på den amerikanska västkusten (Chang, 2006) för att sedan röra sig vidare till exempelvis Europa (se Nietzsche & Grünzweig 2013).

Genrens kopplingar till rättsväsende och kriminalitet har tidigare uppmärksamats, även om forskning i en svensk kontext huvudsakligen fokuserat på hiphoppens emancipatoriska kraft utifrån bland annat genus- och etnicitetsperspektiv (Sernhede 2002; Söderman 2007; Sernhede & Söderman 2010; Berggren 2014; Lindholm 2016; Dankić 2019). Det nya uttryck som vi här benämner gangsterrap har dock än så länge varit föremål för akademisk litteratur och analys i bara ett fåtal akademiska studier. Dankić (2022) kommenterar och beskriver fenomenet med den så kallade gangsterrappen bland annat genom att beskriva en idealtypisk hiphoposition (en kriminell ung man med invandrarbakgrund), vilket skapar fördomar och bidrar till stigmatisering. I Joosten (2024) analyseras texter från gangsterrappen, och i studien intervjuas även äldre aktörer från hiphoppen (rappare och civilsamhällespedagoger) om den svenska hiphoppens förändring under senare år och vad den har lett till. Resultaten ger vid handen att såväl hiphop som samhällsklimat och förortsliv tycks ha hårdnat under senare år, men att hiphoppen som helhet fortfarande utgör en positiv kraft.

Material och metod

Studien baseras på en kvalitativ ansats, där vi analytiskt närmar oss dominerande medienarrativ genom de svenska träffar på sökordet ”gangsterrap” som vi fick på Googles nyhetssökmotor i september 2023. Valet av Google för artikelurvalet grundar sig på sökmotorns bredd, som kan förväntas ge en översikt av aktuella och allmänt tillgängliga medienarrativ kring gangsterrap i Sverige. Sökningen genererade totalt 160 poster fördelade mellan åren 2008 och 2023. Av träfflistan framgick dock att benämningen ”gangsterrap” blev vanlig i svenska medier först 2019. Innan dess finns bara två publiceringar, där den ena (från 2008) rör den svenska hiphopgruppen Kartellen och den andra (från 2015) handlar om spelfilmen *Straight Outta Compton* om den amerikanska hiphopgruppen NWA. Träfflistan innehåller en rad olika typer av nyhetsposter, och vi har uteslutit ljud- och videopubliceringar, lokalpress samt finlandssvenska och nischade publikationer (såsom branschpress och liknande). Vårt material omfattar därmed textbaserade nationella publikationer och större dags- och kvällspress – totalt 111 relevanta träffar från mediebolag som SVT Nyheter, Sveriges Radio, *Svenska*

Dagbladet, Dagens Nyheter, Sydsvenskan, Göteborgs-Posten, Aftonbladet och Expressen. Av dessa har vi valt ut 25 publiceringar utifrån de strategiska urvalskriterierna att de (1) representerar samtliga år under perioden och (2) att de speglar relevanta teman. Med relevanta menar vi i detta sammanhang ett urval som speglar de ämnen eller teman som vid vår genomgång framstår som aktuella. Som exempel kan nämnas de många artiklarna om mordet på rapparen Einár, där vi valde ut tre: en nyhetsartikel, en ledartext och ett kulturdebattinlägg. Urvalet har styrts dels av behovet att avgränsa ett material som möjliggör kvalitativ analys, dels av möjligheten att analytiskt rama in det berättande om genren som förekommit över tid. Vi refererar till de publiceringar som ingår i vår analys i den löpande texten, och de fullständiga referenserna till dessa återfinns således i referenslistan.

Ett kulturanalytiskt tillvägagångssätt

Vid analysen av publiceringarna utgår vi från en kulturanalytisk ansats inspirerad av etnologerna Billy Ehn och Orvar Löfgren (Ehn & Löfgren 2001). Ansatsen baseras på särskilda sätt att närma sig ett visst empiriskt material för att bygga upp en giltig tolkning av meningsbärande praktiker i en specifik kontext (se Fornäs 2012), i detta fall narrativ om gangsterrappen. Det övergripande syftet med kulturanalys är dokumentära, täta beskrivningar (se Williams 1958) som fångar in pågående förändringar i en avgränsad kontext.

Konkret har vi använt oss av de analytiska steg som Ehn och Löfgren (2001) benämner perspektivering, kontrastering, dramatisering och homologisering. Sammantaget har dessa gjort det möjligt att analytiskt laborera med det empiriska materialet för att därigenom uppmärksamma de värden som bär upp berättelser om gangsterrap. De kulturanalytiska stegen innebär å ena sidan en viss systematik i analysarbetet, men visar å andra sidan också hur analys är en i hög grad intellektuell och, som Ehn och Löfgren skriver, lekfull process.

Perspektivering, det första analyssteget, innebär att som forskare söka distansera sig från och förfrämliga det vardagliga och invanda för att öppna för tolkning och att så småningom kunna se empirin *som* något (Ehn & Löfgren 2001). Det gäller därmed att som forskare vara självreflexiv och vända blicken mot sina egna förutfattade meningar. För vår del handlade det om att söka frigöra oss från tidigare kunskap och tolkningar av hiphoppen för att verkligen kunna läsa urvalet av publiceringar så fritt som möjligt. Mer konkret innebar det att söka inta ett kritiskt förhållningssätt till gängse uppfattningar och på så vis hitta nya infallsvinklar i analysen. För att identifiera de analytiska temana genomförde vi en noggrann genomläsning i flera steg och en systematisk sortering av texterna. Vi sammanfattade huvudbudskapen i varje text och grupperade dem efter framträdande teman. Därefter tillämpade vi *kontrastering* genom att ställa olika möjliga analyser och tematiseringar mot varandra för att urskilja det i sammanhanget särskiljande. Tidigare forskning om hiphop tjänade här som en viktig kontrast, som gjorde det möjligt att analytiskt "se" nya dimensioner av den svenska hiphoppen. Nästa steg, *dramatisering*, handlar om att inta vad Ehn och Löfgren kallar

ett lekfullt förhållningssätt till empirin, att arbeta med materialet genom att föreställa sig vad som vore det otänkbara i ett visst sammanhang. Även här fungerade tidigare perspektiv på hiphop som en viktig jämförelsepunkt. Det kunde handla om att laborera med jämförelser med äldre populära hiphopartister och hiphoplåtar, men också med andra svenska genrer både i samtiden och historiskt. *Homologisering*, slutligen, går ut på att pröva validiteten i analysen. Detta har vi gjort genom att undersöka om slutsatsen är giltig för flera texter. I det avslutande analyssteget ingår också att pröva slutsatserna genom en självkritisk hållning som kan tyckas självklar, men som ändå rymms i frågan: ”Håller slutsatserna?” Detta analyssteg pågick till dess att slutsatserna formulerades under fyra slutliga teman.

Etiska reflektioner

Forskningsetik är i grunden en fråga om att väga forskningens nytta mot den potentiella skada den kan orsaka. I denna artikel använder vi oss enbart av tryckta och offentligt tillgängliga källor, och fokus riktas inte mot enskilda. Av den anledningen är det snarare själva kunskapsintresset som utgör en etisk fråga för oss. Den potentiella nyttan handlar i hög grad om vår ansats att bidra med fördjupade insikter som kan nyansera bilden av en fråga som tycks engagera många i samtiden, där massmedier och journalister hittills haft tolkningsföreträde. Eftersom den så kallade gangsterrappen i hög grad förknippas med unga i utsatta områden, blir vårt kunskapsintresse – analys av de narrativ om genren som tar form genom medierapportering och de värden som konstrueras kring dessa – en del av en forskarets strävan efter fördjupad förståelse bortom det som kan framstå som alarmistiska tidningsrubriker. Att med vetenskaplig problemställning analysera den samtida svenska gangsterrappen blir därmed betydelsefullt för att exempelvis motverka fördomar och negativ mytbildning samt för att synliggöra aspekter av en kulturyttring som förefaller befinna sig i gränslandet mellan estetik och faktiska uppväxtvillkor för unga i utsatta områden.

Resultat

I detta avsnitt redovisas resultaten av analysen under teman som tagits fram i relation till de övergripande värden som identifierats i analysen: gåtfullhet, oro, nostalgi, introspektion och positionering. För att tydliggöra hur de kan knytas till olika narrativ fördjupas de i avsnitten ”Gangsterrappen som gåtfull genre”, ”Gangsterrap som orosnarrativ”, ”Gangsterrap som ungdomskulturell nostalgi” och ”Gangsterrap som introspektiv positionering”.

Gangsterrappen som gåtfull genre

Frågan om i vilken utsträckning gangsterrappens estetiska uttryck speglar en förankring i verkligheten och huruvida gangsterrappen främst är konst eller snarare bör uppfattas som en form av dagbok (se Lundin & Eddebo 2021) kan förstås bidra till den gåtfullhet som gör genren värd att uppmärksamma. Tjugo av de tjugofem texterna uppehåller sig nämligen vid denna fråga. I en fördjupad essä i *Svenska Dagbladet* (Franke

2021) ramas tematiken därtill in som en ”evig fråga” som beledsagat hiphoppen som konstform präglad just av höga autenticitetsanspråk. Den konkreta fråga som ställs i artikeln lyder: ”Är det som sägs om våld, knark, pengar och sex verkligen sant, eller är det hittepå?”. Frågan får inget entydigt svar, vilket antyder att det är resonemanget runt den som är det centrala. I en nyhetsnotis från SVT Nyheter (SVT Nyheter 2020a) konstateras att två kända rappare sitter häktade för mord och att en tredje nyligen mördades utanför sin bostad: ”Frågan om gränserna mellan fiktion och verklighet inom den alltmer populära svenska gangsterrappen har aktualiserats på nytt.”

Autenticitetsfrågan formuleras även på andra sätt. I *Göteborgs-Posten* resoneras exempelvis kring om autenticitet kan ha att göra med olika rappares legitimitet att uttala sig snarare än med att just texterna måste vara helt autentiska: ”Z E är inte statschef bara för att han säger att han är kung, lika lite som Kendrick Lamars könsorgan är lika stort som Eiffeltornet. Autenticiteten i fråga utgår snarare från principen: prata inte om sånt du inte har en aning om” (Ismail 2020).

I en annan text, ett reportage om artisten Einár (Helmersson 2019), framträder gåtfullheten även i kontrasten mellan beskrivningen av hans charmiga, poppiga och sångvänliga melodier å ena sidan och hans tuffa bakgrund och koppling till grov brottslighet å den andra. Samtidigt finns det texter där frågan om gangsterrappens autenticitetsanspråk temporärt verkar få sin lösning. Framförallt handlar det om att det under vissa perioder verkar finnas belägg för slutsatsen att hiphoppen speglar verkligheten. Texter som rör det uppmärksammade mordet på Einár utgör exempel på det (Lokko 2021; Sima 2021), men också ett reportage om gangsterrappen som medel för penningtvätt (Svensson, Wisterberg & Abdigadir 2023).

Gåtfullheten är ständigt återkommande i merparten av de undersökta texterna och kan uppfattas som en viktig förklaring till lfortsatt engagemang. I en text (Lokko 2019) jämförs gangsterrappen med andra mytomspunna uttryck som cyberpunk, science fiction, den situationistiska konströrelsen och afrofuturistisk filosofi. Detta kopplas i sin tur till ”den popteoretiska Chicago-akademikern Roy Christophers essäbok ”Dead presidents: How hip-hop defines the future” (ibid.). Texten kan tolkas som ett bidrag till ännu större komplexitet, men kan rent av anses öka den gåtfullhet som omgärdar gangsterrappen. En liknande tendens går att notera i andra texter, såsom en fördjupande essä som diskuterar likheter mellan genren och den ryske nationalskalden Aleksandr Pusjkins öde (Franke 2021). Ytterligare andra texter bidrar till gåtfullheten genom resonemang om teman som livets förgänglighet (SVT Nyheter 2022; Rosenström 2023), lyrik och poesi (Lokko 2021). Sammantaget förstärks därigenom gangsterrappens illusio (jfr Bourdieu 1990[1980]), det vill säga det värde som bidrar till att upphöja gangsterrappen till något som är värt att engagera sig i.

Gangsterrap som orosnarrativ

Vid sidan av gåtfullheten har vi identifierat många olika emotiva uttryck som omgärdar gangsterrappen som en del av narrativet kring genren. Genren väcker upprördhet och oro, vilket bland annat framkommer i en text av Israelsson (2020) där det rapporteras om en socialdemokratisk riksdagsledamot som uppges vilja stoppa gangsterrap på svenska

fritidsgårdar eftersom genren är ”våldspropaganda” med ”våldsbejakande budskap” som man i ”yttrandefrihetens namn måste reagera på”. Utspelet ger bilden av att själva samhällstryggheten hotas av musikens innehåll (se även Comar Alm 2021; dos Santos 2023). Något liknande sägs utan konkreta exempel i en ledartext i *Expressen* (Olsson 2021), där gangsterrappen beskrivs som kontroversiell på ett sätt som saknar motstycke bland andra musikgenrer. Därtill sägs att det behövs mediebevakning och granskning av genren, vilket pekar på att den omgärdas av inte bara konstnärligt intresse.

När den kommersiellt störste rapparen inom subgenren, Einár, dör i oktober 2022 tycks oron förstärkas. Det framgår att detta delvis har att göra med en uppfattad geografisk förflyttning av det gängvåld som flätats samman med genren: ”I går kom en pushnotis i mobilen om att ännu en ung man blivit skjuten. Den här gången hade det inte ägt rum i någon av de utsatta Stockholmsförorter som oftast drabbas, utan i välmående Hammarby sjöstad” (Sima 2021). I samband med det uppmärksammade mordet på Einár tycks den tidigare gåtfullheten också vara utbytt mot dess motsats:

Men Einár lät inte det outtalade, den borttryckta barndomen, förbli en undertext. Han beskrev sitt liv, sina upplevelser och de han aldrig fick, i versaler. Ingenting var möjligt att missförstå. I en rasande takt har det skett en ökning av publikens krav på autenticitetsmärkt underhållningsvåld, den obligatoriskt autofiktiva realtidspoesi som driver så mycket av 2020-talets populärmusik. Den självupplevda dokumentationen av gatans våldsamma realitet – som publiken alltmer kan följa utan fördröjning i sociala medier – kommer med förväntningar på en accelererande berättelse; ofta kan det nästan inte sluta på något annat sätt. (Sima 2021)

När genren därtill liknas vid ”gladiatorspel” (Lokko 2021) får narrativet närmast gammaltestamentliga, apokalyptiska konnotationer. Liksom gåtfullheten kan orosnarrativet tolkas som en del av det *illusio* som bidrar till att legitimera vidare uppmärksamhet och engagemang (jfr Bourdieu 1990[1980]). På så vis kan publiceringar som handlar om det opassande i att skolbarn valde en gangsterraplåt som sång till skolavslutningen (SVT Nyheter, 2022a), att rappare ”hoppas av” genren (SVT Nyheter 2021; Sima 2022; SVT Nyheter 2022a; Zetterström 2023) eller att det sker ett ”stort ras i P3:s spelningar av gangsterrap” (Sveriges Radio 2021) förstås som skeenden som också får politiska konsekvenser genom den koppling som görs mellan gangsterrap och rekrytering av unga till kriminella nätverk (SVT Nyheter 2021). I en publicering uppges Sverigedemokraterna rent av vilja utreda ”sambandet mellan gangsterrap och gängkriminalitet samt möjligheten att begränsa public service från att spela rapparnas låtar” (Jenderbo 2021).

I anslutning till orosnarrativet anas också en tilltagande trötthet (Arvidson 2022) med rubriker som ”Rapvideo blir bevis – igen: ’En mordmanual’”. I reportaget som följer framgår att ”kreativa utredare fått till fällande domar genom att bevisa att vapen i musikvideor är äkta”. Oron och rädslan tycks därmed förbytas i handlingsberedskap, en beslutsamhet att ta itu med de problem som kopplas till eller antas ligga bakom gangsterrappen. I de texter som byggs upp kring känslor av oro och rädsla (se även

Källén 2023) fungerar gangsterrappen som en form av socioemotionellt kapital i form av samhällsmpati vis-à-vis den negativa utveckling som äger rum. Denna del av narrativet om gangsterrappen är tydligt skild från idén om gåtfullhet, som i högre grad präglas av fascination. Här finns snarare inslag av moraliska resonemang om en negativ samhällsutveckling som gangsterrappen antas spegla och vara en del av.

Gangsterrap som ungdomskulturell nostalgi

Det finns ett stråk av ungdomskulturell nostalgi i en del publiceringar om gangsterrappen. I dessa texter tycks det gåtfulla mysteriet och oron relativiseras genom jämförelser med andra tidigare verk och kulturyttringar, såsom boken *Snabba cash*, dataspel GTA (Helmersson 2019), Siewert Öholms klassiska debatt om hårdrockgruppen W.A.S.P., artisten Marilyn Manson (Israelsson 2020), nynazismen och vit makt-musiken (Jenderbo 2021), men också tidigare arbetarlitteratur (Högström 2021). Texter som rymmer ungdomskulturell nostalgi kommenterar i viss mån den moralpanik som ungdomskultur brukar ge upphov till. Den livsstil som gangsterrappen förknippas med framställs dock som något delvis annorlunda, exempelvis i en publicering där skribenten själv framhåller sin ålder, fyrtiofyra år, och därefter kommenterar utsagor från en polis efter tillslag i ett område som förknippas med gangsterrap (Arvidsson 2022). Citaten i texten handlar om unga killar som visar upp dyra kläder i videor på nätet, men som bor i vad som beskrivs som ”sanitär olägenhet”:

– Det här är ju killar som är i sin prime, liksom. – De är unga. Då ska man ha kul. Vara på väg någonstans. I lägenheterna där vi går in ska man väl egentligen ha typ ... fester? Det kanske ska komma kompisar? Kanske till och med en tjej ska hälsa på någon gång? I stället sitter man bara där i en håla och stycker hasch. (Arvidsson 2022)

I samma text kopplas gangsterrappen samman med ungas ökande närvaro på digitala plattformar som Tiktok och Instagram, vilket skapar en distans mellan olika ungdomskulturella generationer. Citatet ovan blir på så vis en illustration av att gangsterrappen inte förknippas med det slags skimmer som omger skribentens egen ungdomstid. Samtidigt förhårligar rapparna i sin tur sin egen livsstil med extravaganta konsumtionsvaror – såsom dyra kläder, skor och accessoarer (Comar Alm 2021).

För rapparna själva tar den ungdomskulturella nostalgien form genom ett betydligt kortare tidsförlopp än de ofta medelålders skribenterna. Exempel på detta är när unga vuxna som själva varit gangsterrappare gör vad som kan tolkas som avbön efter mordet på Einár genom att offentligt be om ursäkt för att de bidragit till att genren blivit grövre (SVT Nyheter 2021): ”den gangsterrapp han lyssnade på som ung bidrog till att han lockades av det kriminella livet”, och det sägs att musiken kan vara en väg in i kriminalitet för ungdomar som är på glid. Inom genren finns ”ett krav på äkthet i dag” som gör att man måste vara trovärdig i de grova texter man levererar (se även Sima 2022 och Månsson 2023). När man tar avstånd från detta kan gangsterrappen fungera som avskiljare mellan ungdom och vuxenvärld.

Gangsterrap som introspektiv positionering

Samtidigt som narrativet om gangsterrappen tar form kring sådant som gåtfullhet, rädsla, fascination och ungdomskulturell nostalgi, blir publiceringarna i hög grad också en berättelse om dem som uttalar sig om den. Det blir inte minst tydligt hos de skribenter som återkommer till gangsterrappen i sina texter med delvis nya ingångar (se Lokko 2019, 2021; Sima 2021, 2022). Överlag tycks narrativet om gangsterrappen ta form genom publiceringar som på olika vis gör anspråk på att uttolka genren (vilket kan ses i kontrast till andra genrer, där narrativen tenderar att baseras även på sådant som musikrecensioner, reportage och intervjuer). Ett exempel på detta är kulturdebatten om gangsterrappens eventuella likheter med arbetarlitteratur, där en text inleds på följande vis: ”Jag brukar tänka på gangsterrappen som vår tids arbetarlitteratur. Ständigt i moll, med ett lika vitalt som brutalt språkbruk, och med obönhörlig blick beskriver den liv och arbetsvillkor för dem som samhället inte har något annat eller bättre att erbjuda” (Högström 2021). Senare formuleras genrens likheter med ytterligare litterära referenser: ”Jag kommer osökt att tänka på den danske poeten Yahya Hassan, som ensam fick klä skott för den näst intill kritvita litteraturvärldens längtan efter autentisk misär, våld, kriminalitet, psykisk ohälsa, bruna kroppar, och taktfast utlevelse – utan att för den sakens skull bränna sig själva.” Genom personliga uttryck där skribentens jag ”tänker på” gangsterrappen i förhållande till andra uttryck och personer framstår publiceringen som i hög grad sammanflätad med skribentens kulturella positionering vad gäller kunskap om genren och även om det som kan anses utgöra närliggande litterära genrer.

I en text betonas skribentens egen geografiska närhet till en av gangsterrappens skådeplatser (Lokko 2021): ”Vi flyttade till Hammarby sjöstad i början av sommaren eftersom vi lyckades byta vår hyreslägenhet på Gullmarsplan mot en lite större lägenhet just här”, vilket ställs mot insikter om att gangsterrappens ”direktsända gladiatorspel” ”utspelar sig hemma hos mig nu”. I ett annat reportage (Sima 2022) finns samma geografiska positionering: ”Jag bor själv i närheten av Vårberg. Jag älskar hiphop och lyssnar på allt som kommer från området.” Liknande tematik återfinns i andra texter, såsom en debattartikel av två forskare som tolkar texternas flerspråkiga innehåll:

Språkbarriären kan vara ett skäl till att detta inte diskuteras i medierna och på kultursidorna. Innehållet är svårtillgängligt för allmänheten eftersom texterna kläs i förortsslang, ord som ofta hämtas ur turkiska eller arabiska. Vi kan ta som exempel Yasins rader till låten Jiggy. Yasin beskriver här, parafraiserat, hur någon ska dödas, och porträtterar i första person hur han ”köper en pistol och en scooter, åker runt i fienders kvarter i syfte att döda någon för en allierads skull”. ”Tabbe” i texten är slang för ”tabanja”, turkiska för ”pistol”, ”opp block” betyder ”fienders kvarter”. (Lundin & Eddebo 2021)

I en kulturkrönika i *Göteborgs-Posten* (Rosenström 2023) blir kännedom om gangsterrap och epa-dunk en slags subkulturell positionering för skribenten: ”Två av de just nu största och mest hatälskade musikstilarna har förenats” i en blandning av Fröken

Snusks ”nationalromantiska raggarpop” och svensk gangsterrap signerad ICuz, som enligt skribenten båda har en ”chockfaktor” bestående av sexism såväl som utanförskap.

Senare rapportering om att rapparen ICuz tar avstånd från epitetet gangsterrap (Månsson, 2023) går också att se som en strategi att som rappare använda beteckningen för att säga något om sig själv. Här blir gangsterrap en distinktion även till de som tidigare förknippats med genren. Detsamma gäller publiceringar som handlar om olika typer av avhopp och avståndstaganden kring gangsterrappen (SVT Nyheter 2021; SVT Nyheter 2022b), som också blir en positionering av och för den person som tar avstånd eller har hoppat av.

Diskussion

Som vi påvisade genom de inledande nedslagen i tidigare forskning har hiphoppen sedan genrens begynnelse och framväxt omgärdats av olika typer av narrativ, från skapelsen, förlagd till 1970-talets New York, till olika sätt att förstå senare förändringar och gränsdragningar inom genren. I analysen av det urval av publiceringar som denna artikel baseras på finns det framför allt tydliga paralleller mellan hur den amerikanska, emancipatoriskt orienterade östkusthiphopen kom att ställas mot ett mer nihilistiskt uttryck som tog form på den amerikanska västkusten (jfr Chang 2006; Rose 2008). Det nuvarande mediala narrativet om den svenska gangsterrappen kan på så vis anses föränlett av en förändring av den svenska hiphopscenen genom framväxten av en ny subgenre. Vår analys pekar på att genren tenderar att tillskrivas värden som gåtfullhet och oro, vilket speglar Lilliestams (2003) konstaterande att fascinerande berättelser om artister bidrar till att skapa attraktionskraft. I de publiceringar som analyserats tycks fascinationen framför allt utgöras av frågan om huruvida genren speglar autentiska förhållanden eller inte. Till skillnad från den amerikanska västkusthiphopen (jfr Chang 2006) eller den tyska gangsterrappen (jfr Ahlers 2019), framgår i de publiceringar som denna artikel bygger på inte något tydligt politiskt ställningstagande hos artisterna själva kring exempelvis vikten av att få berätta sin egen historia.

Ett annat återkommande värdeskapande narrativet om gangsterrappen tar form kring en slags ungdomskulturell nostalgi. Det handlar dock inte om nostalgiskt tillbakablickande inom genren, utan om skribenters framställningar av egna erfarenheter från tidigare ifrågasatta ungdomskulturer. Det antyder att gangsterrappen i viss mån utgör ett ungdomskulturellt kapital för de medelålders skribenter som skriver om den (jfr Bourdieu 1984[1979]). Något liknande kan sägas om värdet av viss geografisk närhet för dem som skriver om gangsterrappen. Det rör sig om ett slags omvänd ekonomi, där bostadsområden som annars har låg, medelmåttig eller tvivelaktig status plötsligt framstår som ett kapital i sammanhanget. Det som vi förstått som positionering kan därför liknas vid att inneha ett mått av gatukapital och subkulturellt kapital, vilket ofta handlar om att kunna uppvisa just insiderskap i socialt tuffa urbana storstadsmiljöer (Thornton 1995; Sandberg & Pedersen 2007). För skribenter från olika fält (journalister, akademiker, kulturskribenter) tycks subgenren därtill bidra till att legitimera andra ämnen genom att utgöra ett subkulturellt värde, vilket blir särskilt tydligt i

publiceringar där gangsterrap kopplas till exempelvis arbetarlitteratur eller jämförs med rysk poesi.

När det gäller rapparna själva tycks det intressant nog vara främst när de tar avstånd från gangsterrappen som de får legitimitet att uttala sig om den – i alla fall i de publiceringar som vi undersökt här. Det kan jämföras med tidigare framförda autenticitetsanspråk såsom att amerikansk gangsterrap är ”de svartas CNN” (Chuck D 1998). Här tycks det i stället vara majoritetssamhällets uppfattningar som genomsyrar narrativet. Sammantaget antyder det att hiphoppen inte utgör ett autonomt kulturellt fält. I nuläget tycks det inte finnas några erkända uttolkare eller kommentatorer som kan bära upp en inomkulturell tolkning, exempelvis kritiker och recensenter, så som inom andra kulturformer (se Bourdieu 2000[1992]; Söderman 2013). Kanske är det också därför som framför allt de kulturkommenterande texterna har vissa likheter med tidiga etnologers beskrivningar av främmande kulturer på exotiska platser. Här tycks det också vara just distansen mellan skribenterna och kulturuttrycket som skapar det Bourdieu (2000[1992]) skulle benämna ”illusio”, det vill säga ett avstånd som bidrar till att upprätthålla värdet av den investering det innebär att skriva om gangsterrappen.

Det analytiska nedslag som denna artikel utgör väcker sammantaget frågan om huruvida gangsterrappen erkänns som musikaliskt uttryck på dess egna villkor. Å ena sidan talar det stora intresset för kulturell behandling och diskussion för att genren åtminstone har potential att med tiden upphöjas till kultur. Å andra sidan skapar nyhetsrapporteringen om närheten till brott en bild av att genren trots allt är något mer än ”bara” musik. Just detta talar dock inte emot gangsterrappens konsekvrering (se Bourdieu 2000[1992]) (det finns gott om exempel på musiker och andra kulturpersonligheter som varit i klammeri med rättvisan men ändå vunnit kulturellt erkännande, till exempel nationalskalden Cornelis Vreeswijk). Med ett bourdieuskt resonemang handlar det snarare om gangsterrappens påvisade kopplingar till ekonomiska värden, bland annat genom extravaganta livsstilsmarkörer och köpta streams (Svensson, Wisterberg & Abdigadir 2023). Rapporteringen om gangsterrap som främst en ekonomisk investering skulle därmed kunna vara det som slutligen visar sig diskvalificera genren från att upphöjas till konst. Bourdieu (2000[1992]) skriver att det i kulturproduktion finns en konflikt mellan den ekonomiska och konstnärliga polen. I alla fall tycks det som om diskussionen om köpta streams kom igång väl sent, trots att det verkar ha varit ett känt faktum inom musikbranschen sedan länge (ibid.). Därmed aktualiseras frågan om huruvida subgenrens narrativ fortsatt kommer att ta form främst på nyhetssidorna eller etablera sig på de stora tidningarnas kultursidor. Hittills tycks narrativet främst bäras upp av värden som gör det möjligt för en rad olika aktörer att positionera sig – allt från tidningsskribenter till forskare, politiker, advokater och författare. Till denna skara får vi numera också räkna oss själva.

Avslutningsvis finner vi det viktigt att betona denna studies begränsningar. Vi har analyserat ett litet urval av alla de publiceringar som den svenska gangsterrappen gett upphov till sedan dess genomslag 2018–2019. Vi har identifierat ett antal värden (gåtfullhet, oro, nostalgi, introspektion och positionering) som centrala för det övergripande narrativ om gangsterrappen som tagit form. Det är möjligt att ett större

urval skulle peka på ytterligare centrala värden, likaså att en samlad analys av gangsterrappen ur olika perspektiv, inte minst även artisters och lyssnares/publik, skulle bidra till en mer komplex förståelse. Å andra sidan visar den bredd av publiceringar som ingår i urvalet (kommentarer såsom krönikor, ledare och kulturdebattartiklar, nyhetstexter och fördjupade reportage) att gangsterrappen inte enbart är intressant för musik- och kulturjournalister. Ur ett musiksociologiskt perspektiv öppnar studien därmed för vidare forskning om det i hög grad lokala svenska fenomen som gangsterrappen trots allt tycks utgöra.

Referenser

- Ahlers, M. (2019) "Kollegah the Boss.' A case study of persona, types of capital, and virtuosity in German gangsta rap." *Popular music* 38 (3):457–480.
- Arvidson, E. (2022) "Rapvideo blir bevis – igen: 'En mordmanual'." *Svenska Dagbladet* 12 oktober.
- Arvidson, E. (2023) *Svensk gangsterrap. Ett reportage*. Stockholm: Bokförlaget Forum.
- Bennett, A. (1999a) "Hip hop am Main. The localization of rap music and hip hop culture." *Media, Culture and Society* 21:77–91.
- Bennett, A. (1999b) "Rappin' on the Tyne. White hip hop culture in northeast England – an ethnographic study." *Sociological Review* 47:1–24.
- Berggren, K. (2014) *Reading rap. Feminist interventions in men and masculinity research*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Bourdieu, P. (1984[1979]) *Distinction. A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.
- Bourdieu, P. (1990[1980]) *The Logic of Practice*. Stanford: Stanford University Press.
- Bourdieu, P. (1996) *Om televisionen*. Stockholm: Symposium.
- Bourdieu, P. (2000[1992]) *Konstens regler. Det litterära fältets uppkomst och struktur*. Stehag: Brutus Östlings bokförlag Symposium.
- Bredström, A., & Dahlstedt, M. (2002) *Folkhemsrap? Motstånd och anständighet i svensk hiphop*. Linköping: Linköping University Electronic Press.
- Chang, J. (2006) *Can't Stop Won't Stop. Hiphop-generationens historia*. Göteborg: Reverb.
- Chuck D. (1997) *Fight the power. Rap, Race and Reality*. New York: Delacorte Press.
- Comar Alm, S. (2021) "Mikael Damberg (S): 'Glorifierar den här gangsterkulturen.'" *Aftonbladet* 25 oktober.
- Dankić, A. (2019) *Att göra hiphop. En studie av musikpraktiker och sociala positioner*. Malmö: Universus Academic Press.
- Dankić, A. (2022) "Om trovärdighet i hiphopmusicerande", i Asp, K., & Leijonhufvud, S. (red.). *Rimdrottningar, folkmusiker och rockband. Om deltagandets och lärandets villkor i musikkivet*. Stockholm: KMH.
- Dennis, A. (2007) "Poetic (In) Justice-Rap Music Lyrics as Art, Life, and Criminal Evidence." *Colum. JL & Arts* 31, 1.
- Dyson, M. E. (2007) *Know what I mean?: Reflections on hip-hop*. Civitas Books.
- Ehn, B. & Löfgren, O. (2001) *Kulturanalyser. Ett etnologiskt perspektiv*. Lund: Gleerups.
- Farje, A. (2022) *The Silenced Sound of Drill*. (Diss.) London: London School of Economics and Political Science.
- Fatsis, L. (2018) "Grime: Criminal subculture or public counterculture? A critical investigation into the criminalization of Black musical subcultures in the UK." *Crime, Media, Culture* 15 (3):447–461.
- Forman, M. (2002) *The 'hood comes first. Race, space, and place in rap and hip-hop*. Middletown: Wesleyan University Press.
- Fornäs, J. (2012) *Kultur*. Malmö: Liber.

- Franke, U. (2021) "Pusjkings mästerverk – sin tids gangsterrap?" *Svenska Dagbladet* 6 november.
- Harrison, A. K., & Arthur, C. E. (2019) "Hip-hop ethos." *Humanities* 8(1): 39.
- Herd, D. (2008) "Changes in drug use prevalence in rap music songs, 1979–1997." *Addiction Research & Theory* 16 (2):167–180.
- Helmersson, E. (2019) "Einär: Man blir inte kriminell av att lyssna på musik." *Dagens Nyheter* 13 november.
- Howell, C. E. (2017) "Symbolic Capital and the Production Discourse of The American Music Show. A Microhistory of Atlanta Cable Access." *Cinema Journal* 57 (1):1–24.
- Högström, J. (2021) "Gangsterrap är vår tids arbetarlitteratur." *Göteborgs-Posten* 12 januari.
- Ismail, A. (2020) "Gangsterrappen blir läst som en dagbok." *Göteborgs-Posten* 6 mars.
- Israelsson, L. (2020) "Riksdagsman vill stoppa gangsterrap på fritidsgårdar." *Expressen* 4 februari.
- Jenderbo, E. (2021) "SD öppnar för att begränsa gangsterrap på radion." *Dagens Nyheter* 29 oktober.
- Joosten, S. (2024) *100 % Swedish. Working for recognition through hip-hop from the suburbs of Stockholm*. Stockholm: Stockholm University.
- Kjellander, E. (2013) *Jag och mitt fanskap. Vad musik kan betyda för människor*. Örebro: Örebro universitet.
- Kubrin, C. E., & Nielson, E. (2014) "Rap on Trial." *Race and Justice* 4 (3):185–211.
- Källén, M. (2023) "Det finns nu en tveksamhet inför gangsterrappen som man inte kände förut." *Dagens Nyheter* 3 januari.
- Lilliestam, L. (2003) "Bilderna av Kent. En fallstudie av musikjournalistik, autenticitet och musikmytologi." *Svenska samfundet för musikkforskning. STMONline* 6.
- Lindholm, S. (2016) *Remembering Chile. An entangled history of hip-hop in-between Sweden and Chile*. Malmö: Malmö University, Faculty of Education and Society.
- Lokko, A. (2019) "Ingen vill lyssna till dem med 'gräsligt obehagliga liv'." *Svenska Dagbladet* 21 mars.
- Lokko, A. (2021) "19-årig pojke har skjutits ihjäl – så ofattbart grymt." *Svenska Dagbladet* 22 oktober.
- Lundin, E., & Eddebo, J. (2021) "Sluta förfasa er över gangsterrappen – ställ pålästa frågor istället." *Göteborgs-Posten* 22 oktober.
- Lundström, J. (2023) "Hiphopartister har blivit influerare i gängkrigen." *Dagens Nyheter* 15 november.
- Månsson, A. (2023) "1.Cuz vill inte längre bli kallad för gangsterrappare: 'Vill inte påverka barnen att plocka upp vapen'." *Aftonbladet* 17 juli.
- Nitzsche, S. A., & Grünzweig, W. (red.). (2013) *Hip-hop in Europe* (vol. 13). Zürich: LIT Verlag.
- North, A. C., & Hargreaves, D. J. (2007) "Lifestyle correlates of musical preference. Media, leisure time and music." *Psychology of music* 35 (2):179–200.
- Olsson, K. (2021) "Gangsterrappare ska granskas – inte tystas." *Expressen* 5 januari.

- Polletta, F., Chen, P. C. B., Gardner, B. G., & Motes, A. (2011) "The sociology of storytelling." *Annual review of sociology* 37:109–130. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-081309-150106>
- Ramic, H. (2019) "Svensk gangsterhiphop – en kriminell framgångssaga." *Arbetet* 12 mars.
- Reyna, C., Brandt, M., & Tendayi Viki, G. (2009) "Blame it on hip-hop: Anti-rap attitudes as a proxy for prejudice." *Group Processes & Intergroup Relations* 12 (3):361–380.
- Rimmer, M. (2012) "Beyond omnivores and univores: The promise of a concept of musical habitus." *Cultural sociology* 6 (3):299–318.
- Rose, T. (1994) *Black Noise. Rap music and black culture in contemporary America*. Middletown: Wesleyan University Press.
- Rose, T. (2008) *Hip Hop Wars. What We Talk About When We Talk About Hip Hop and Why it Matters*. New York: Basic Civitas books.
- Rosenström, A. (2023) "Något fint händer när epa-dunk möter gangsterrap." *Göteborgs-Posten* 19 mars.
- Ruth, D. E. (1996) *Inventing the public enemy. The gangster in American culture, 1918–1934*. Chicago: University of Chicago Press.
- Salihu, D. (2021) *Tills alla dör*. Stockholm: Mondial.
- Sandberg, S. & Pedersen, W. (2007) *Gatekapital*. Oslo: Universitetsförlaget.
- Santos, L. dos (2023) "Gangsterkulturen har fått växa fram ostört." *Expressen* 5 januari.
- Schweig, M. (2014) "Hoklo hip-hop. Resignifying rap as local narrative tradition in Taiwan." *Chinoperl* 33 (1):37–59.
- Sewell, A. (2014) "How copyright affected the musical style and critical reception of samplebased hip-hop." *Journal of Popular Music Studies* 26 (2–3):295–320.
- Sernhede, O. (2002) *Alienation is my nation. Hiphop och unga mäns utanförskap i det nya Sverige*. Stockholm: Ordfront.
- Sernhede, O. & Söderman, J. (2010) *Planet hiphop. Om hiphop som folkbildning och social mobilisering*. Malmö: Liber.
- Silow Kallenberg, K. (2016) *Gränsland. Svensk ungdomsvård mellan vård och straff*. Huddinge: Södertörns högskola.
- Sima, J. (2021) "En 19-åring är död och inget slut i sikte. Mordet på rapparen Einár måste bli en vändpunkt." *Aftonbladet* 22 oktober.
- Sima, J. (2022) "Gangsterrap är ett rop på hjälp. Einár har mördats och Dree Low hoppar av rapkarriären." *Aftonbladet* 17 januari.
- Sjöshult, F. (2020) "Yasin Byn var störst – ofattbart att han misstänks för mord." *Expressen* 6 januari.
- Strage, F. (2001) *Mikrofonkät*. Stockholm: Atlas.
- Stuart, F. (2023[2020]) *Åkta. Drill och gängkultur i uppmärksamhetsekonomi*. Göteborg: Daidalos.
- Svensson, F., Wisterberg, V. & Abdigadir, A. (2023) "Gängkriminella avslöjar: Tvättar pengar på Spotify." *Svenska Dagbladet* 5 september.

- Sveriges Radio (2019) ”Årslistan 2019.” Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/topplista.aspx?programid=2697&date=2020-01-11>.
- Sveriges Radio (2021) ”Stort ras i P3:s spelningar av gangsterrap.” Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/artikel/stort-ras-i-p3s-spelningar-av-gangsterrap>.
- SVT Nyheter (2020a) ”Så tog hiphop om droger och kriminalitet över topplistora.” Tillgänglig: <https://www.svt.se/kultur/sa-tog-hiphop-om-droger-och-kriminalitet-over-topplistora>.
- SVT Nyheter (2020b) ”Debatten om gangsterrapen tar fart i svenska medier.” Tillgänglig: <https://www.svt.se/kultur/gangsterrap>.
- SVT Nyheter (2022a) ”Skolbarn valde Jaffar Byn-låt på sommaravslutning – sjöng om vapen och skjutning.” Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/skolbarn-pa-kvibergsskolan-i-goteborg-sjong-lat-av-jaffar-byn-pa-skolavslutningen>.
- SVT Nyheter (2022b) ”Muslimsk profil kopplas till rapparnas avhopp: ’Kallade flera till möten.’” Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/muslimsk-profil-kopplas-till-rapparnas-avhopp-kallade-flera-till-motnen-1>.
- SVT Play (2023) ”När hiphop tog över.” Tillgänglig: <https://www.svtplay.se/nar-hiphop-tog-over>.
- Söderman, J. (2007) *Rap(p) i käftan. Hiphopmusikers konstnärliga och pedagogiska strategier*. Lund: Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet.
- Söderman, J. (2013) ”The Formation of ’Hip Hop Academicus’. How scholars talk about the academization of hip-hop.” *British Journal of Music Education* 30 (3):369–381.
- Söderman, J. (2023) ”’Bildung life.’ Holistic ideals of Hip Hop Education”, i P. Dale, P. Burnard & R. Travis Jr (red.) *Music for Inclusion and Healing in Schools and Beyond Hip Hop, Techno, Grime, and More*. Oxford: Oxford University Press.
- Tatum, B. L. (1999) ”The link between rap music and youth crime and violence. A review of the literature and issues for future research.” *Criminal Justice Studies* 11 (3):339–353.
- Thornton, S. (1995) *Club cultures. Music, Media and Subcultural Capital*. Cornwall: Bodmin.
- TV4 (2022) ”Älskad hatad hiphop.” Tillgänglig: <https://www.tv4play.se/program/a64571847c93c7b32e8a/kalla-fakta-alskad-hatad-hiphop>.
- Zetterström, G. (2023) ”Svensk gangsterrap. Ett reportage: En grundlig lektion i svensk gangsterrap” (recension). *Svenska Dagbladet* 28 mars.
- Williams, R. (1958) *Culture is ordinary*. I N. McKenzie (red.), *Conviction*. London: MacGibbon & Kee.

Författarpresentation

Alexandra Söderman är postdoktor i barn- och ungdomsvetenskap och forskar bland annat om digitala medier och digital kultur utifrån kultur- och utbildningssociologiska teoribildningar.

Johan Söderman är professor i barn- och ungdomsvetenskap och har en lång bakgrund som hiphopforskare. Han har bland annat skrivit om hiphoppens akademisering i USA och pedagogiska hiphopverksamheter i det svenska civilsamhället. Båda är verksamma vid Göteborgs universitet.

Artikeln är skriven i anslutning till det av Vetenskapsrådet finansierade projektet *I den svenska gangsterrappens tidevarv – ungdomskulturella och pedagogiska implikationer*.

Alexandra Söderman
Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande
Box 300
40530 Göteborg
alexandra.soderman@gu.se